

HAPPY BAGS

Wat vliegt de tijd! Soms heb je zelf niet door hoe snel alles gaat, totdat je de tijd neemt om stil te staan en te kijken naar wat we tot nu toe hebben gedaan. Het schrijven van een update voor de nieuwsbrief is zo'n moment, waarop je gedwongen wordt terug te kijken.

Afgelopen week hebben wij onze tickets naar Tuzla geboekt en staat dus écht vast dat wij in mei onze happy bags gaan uitdelen aan de leerlingen van drie basisscholen in Tuzla. Maar voor het zover was, hebben wij heel wat stappen gemaakt, die wij nog niet met jullie hebben gedeeld.

Afgelopen najaar hebben wij drie basisscholen in Rotterdam en Hellevoetsluis bezocht. Op deze scholen hebben we aan leerlingen van diverse leeftijdsgroepen gastlessen gegeven. "Waar denken jullie aan bij het woord 'oorlog'?", was één van de eerste vragen die we aan de leerlingen stelden. Vervolgens bespraken we dat het na oorlog vaak ook weer vrede wordt. Dit is het moment dat iedereen weer opgelucht adem kan halen. Dan is het gevaar immers geweken, of toch niet?

Tijdens onze gastlessen laten we de leerlingen door middel van een geldspel ontdekken welke uitdagingen een regering moet aangaan om een land na een oorlog weer op te bouwen. De leerlingen zien in dat het een kwestie is van keuzes maken. Niet alle kapotte voorzieningen kunnen in één keer gemaakt worden. Het opbouwen van een land kan

lees verder op pagina 2

Volg EIRENE nu op
Facebook, Twitter en You Tube.
Links vind je op de website:
EIRENE-nederland.org

Met deze keer...

Projecten

- Happy Bags

EIRENE Nederland

- Van de Voorzitter
- 3xNix
- Een prettige verkenning
- Benefietavond op het matje

EIRENE Internationaal

- Leren van vrijwilligersdienst

wel decennialang duren. Na jaren van oorlog is vrede veelal een opluchting, maar het is geen eindpunt. Vrede is slechts het startsein van het moeizame traject dat wederopbouw wordt genoemd.

Na deze ontdekking vertelden we de leerlingen over de scholen in Tuzla, we lieten hen foto's zien en we vergeleken de voorzieningen waar zij zelf gebruik van kunnen maken met de voorzieningen in Tuzla. De leerlingen schrokken vaak zichtbaar en vroegen ons: "Is dat lege lokaal echt een gymzaal?" en "Hebben ze geen speelgoed om buiten mee te spelen?". De vraag of leerlingen zelf spullen wilden inzamelen voor de kinderen in Bosnië werd dan ook in alle gevallen volmondig met "JA!" beantwoord.

Na de gastlessen hadden de scholen een aantal weken om schoolspullen, speelgoed en douchegeel in te zamelen. Tijdens ons bezoek om de spullen op te halen, werden wij keer op keer verrast. Niet alleen waren wij erg gelukkig met de inzet van de kinderen, maar ook ontzettend trots op de hoeveelheid spullen die zij hadden ingezameld. Het is inspirerend om te zien hoe gemakkelijk leerlingen hun spullen weggeven, omdat zij het oneerlijk vinden dat kinderen in Bosnië minder bedeeld zijn. Het was dan ook zeker geen straf om een keer extra heen en weer te rijden, omdat het niet in één keer in de auto paste. Nog vrolijker werden wij toen wij een bezoek brachten aan een basisschool die zelf een inzamelingsactie voor ons had georganiseerd. Met een goed gevulde bus reden we richting Rotterdam, grappend over hoe we alles moesten gaan organiseren.

Alle dozen, boodschappentassen en vuilniszakken vol gedoneerde spullen stonden vervolgens gesorteerd verspreid over diverse adresjes in Rotterdam. Door onze krachten te bundelen hebben we in een avond en middag alle spullen weten te organiseren op categorie. Dit voorwerk kwam ons het eerste weekend van maart goed van pas. Toen hebben wij samen met onze lieve vrijwilligers alle tassen gevuld. Het was een weekend waar we met veel trots op terug kijken. In totaal hebben we meer dan 270 tasje gevuld voor de leerlingen en 20 dozen met groot speelgoed bestemd voor de klassen. Hoewel het hard werken was, was het ook erg gezellig om te doen. Onze vrijwilligers luisteren al maanden naar onze happybags-verhalen en wij zijn erg blij en dankbaar dat zij ons nu ook wilden helpen.

We kunnen niet wachten tot het moment daar is dat de volle dozen richting het transportbedrijf worden vervoerd. Die dozen zullen wij halverwege mei dit jaar ophalen in Tuzla om vervolgens de rugzakken daadwerkelijk uit te delen.

We houden jullie op de hoogte!

VAN DE VOORZITTER

In deze periode wordt er in verschillende kerkgenootschappen aandacht besteed aan het lijden. We zitten in de christelijke traditie in de aanloop naar Pasen en daarin staat het lijden van Jezus centraal. Het gaat over de laatste fase van zijn bestaan hier op aarde en hoe dat verloopt. Het laat zich volgen als een spannend verhaal, waarin verscholen ligt hoe hij omging met het lijden wat hem in het vooruitzicht was gesteld en waar hij gaande de “goede week” aan bloot gesteld werd.

Onder het verhaal ligt een aantal samenlevings- en persoonlijke vraagstukken, waarmee men spiritueel, religieus, praktisch of filosofisch aan de slag kan. Hoe richt ik mijn leven in als er zich, wellicht zinloos lijkend, lijden aandient in mijn bestaan? Waar houd ik mij mee bezig om lijden van anderen en mijzelf te verlichten of minder centraal te maken in het leven.

Wat mij opvalt als ik persoonlijk met lijden geconfronteerd word, is dat zich een groot aantal verschillende emoties aandienen, in een schijnbaar onontwarpbare kluwen. Ik word boos, verdrietig, wanhopig, vastberaden, lusteloos, verongelijkt en wil in actie om dit nare gevoel kwijt te raken. U herkent het wel, U wilt een plan, een aanpak om van het nare gevoel af te komen. Dat lijkt in deze tijd de oplossing: Er is een probleem, we definiëren een aanpakplan en we lossen het probleem op waarna we verder kunnen met ons leven. Helaas is de praktijk van ons leven wat weerbarstiger. Het lijden laat zich niet eenvoudig wegnemen of oplossen. Het lijden is aanwezig en speelt een rol gedurende een periode in ons leven en laat ons wellicht nooit meer met rust.

Iedereen wordt op zijn of haar manier geconfronteerd met lijden. De ernst van dit lijden is niet de enige bepalende factor die ons leven beïnvloedt. De manier waarop wij ermee om kunnen gaan is de andere misschien nog wel nadrukkelijker bepalende factor. Daarom is het goed om af en toe stil te staan bij het fenomeen van lijden en er mee te oefenen. Oefenen om met ons eigen lijden om te gaan, oefenen om bij anderen het lijden dragelijker te maken. Dit is een mooie periode om te oefenen, om ruimte te scheppen voor de nieuwe energie die het voorjaar en de zomer ons zal geven. En in die oefening leren wij het leven te blijven leiden en onze eigen bijdrage in deze wereld te kunnen blijven bieden. Opdat wij de moed blijven opbrengen om er wat van te maken.

Om te kunnen genieten van de mooie dingen om ons heen en van mensen die zich verbinden en elkaar vasthouden. De moed en de kracht die zich openbaart bij sommigen. En daar dan heel licht, misschien wel verlicht, een prachtig leven door kunnen leiden en die positieve kracht en energie kunnen doorgeven en vermenigvuldigen. Ondanks de pijn van hun persoonlijk lijden en het lijden in hun omgeving.

Er is veel ellende en dus veel lijden in de wereld. Dat is zo, dat blijft zo. Laten we niet de moed verliezen, ondanks de huidige tijd, waardoor het lijden dichterbij komt, zichtbaarder wordt.

We hebben in het afgelopen kwartaal hard gewerkt, gelachen, genoten en geleden. We hebben binnen Eirene NL het leven geleefd en we hebben met onze projecten en toenadering tot Pais een volgende stap gemaakt. En dat is goed, daarin overwinnen we het lijden. Ik wens U een mooi voorjaar toe.

Paul den Hartog
Voorzitter

BENEFIETAVOND OP HET MATJE

Door: Leon Polman

Met je ogen dicht, liggend op je rug het goede doel ondersteunen. Zou iedereen dat niet willen? Het overkwam een happy few op een koude dinsdagavond in een kerkje in Brummen. Een combinatie van yoga en live muziek leverde een verrassend en ontspannen avondje op, waarvan de opbrengst ten goede kwam aan het Happy Bags-project.

Yoga-lerares Jolanda van Beek presenteerde een mooi pallet aan yoga-oefeningen, die qua intensiteit gelijke tred hielden met de muzikale omlijsting van het trio 3xNix, het bandje van Eirene-voorzitter Paul den Hartog, Eirene-donateur Robert Jan Everaars en bovengetekende. Wat begon met ligoefeningen met gesloten ogen, ging via de handjes in de lucht naar een swingende finale in verticale stand. De aanwezigen hoorden zeer ingetogen versies van 60's klassiekertjes van onder andere The Beatles en Leonard Cohen die langzaam overgingen in meezingers van eigen bodem van Shaffy en De Groot.

De avond vloog voorbij, maar geheel ontspannen ging het gezelschap na het zingen de kerk uit. Zeker voor herhaling vatbaar, al was het maar voor de extra happy bags die erdoor kunnen worden uitgedeeld aan schoolkinderen in Bosnië.

EEN PRETTIGE VERKENNING

Op een mooie zaterdag in februari vond in Amersfoort een bijzondere ontmoeting plaats. Twee vredesorganisaties, Eirene NL en Pais, kwamen bijeen om een 'verkenning' uit te voeren. Geen verkenning in militaire zin uiteraard, maar een verkenning om elkaar beter te leren kennen en samenwerking aan te gaan. Want waarom niet de handen ineen slaan?

De dag werd gefaciliteerd door Debbie Terwey en Tony Rook, die goed zorgden voor de twaalf aanwezigen. Van tevoren werd duidelijk gezegd: "alle uitkomsten zijn goed". We begonnen met een kennismakingsronde door middel van een kaartspel, waarbij iedereen een kaartje met een vraag en afbeelding moest kiezen. Vervolgens moest je dan vertellen waarom je dat specifieke kaartje had gekozen. Op die manier kom je bijvoorbeeld te weten dat er een kunstliefhebber onder ons was, dat iemand vroeger droomde over een leven als stewardess en dat er op sociale media een 'kid president' is die een prachtige spreuk heeft: "behandel iedereen elke dag alsof het z'n verjaardag is".

Na het voorstelronde wat het back to business en werd er in twee groepen gediscussieerd over het verleden, het heden en de toekomst van de eigen vereniging en de twee verenigingen gezamenlijk. Al snel bleek dat beide partijen het niet alleen goed met elkaar konden vinden, maar vooral ook veel raakvlakken hadden. Zowel Pais als Eirene was het erover eens dat samenwerking versterkend werkt en zeker in de vredesbeweging van dit moment hard nodig is. Teveel kleine clubjes, op sterven na dood, dat doet immers weinig voor de daadkracht van de vredesbeweging.

Tegelijkertijd moest de vraag worden beantwoord hoe die samenwerking moet worden vormgegeven. Natuurlijk moet er nagedacht worden over de bestuurlijke samenwerking van een eventuele fusie. Maar een belangrijke eerste stap werd gezet in kleinschalige samenwerking in de al bestaande werkgroepen. Daarom werd er op een groot wit vel genoteerd wie wat aan het doen is, en hoe we mensen met elkaar kunnen verbinden. We gaan dus samen nadenken over (o.a.) vredesvraagstukken, vredeseducatie en geweldloze communicatie. Ook werd nogmaals benadrukt dat het van belang is nieuwe aanwas te vinden en het contact met andere vredesorganisaties weer een slinger te geven.

Al met al was het een geslaagde middag waarin Pais en Eirene elkaar beter hebben leren kennen en de basis is gelegd voor vruchtbare samenwerking in de toekomst. Een volgende stap zal zijn om de samenwerking daadwerkelijk op kleine schaal in te zetten en beider besturen gaan op korte termijn wederom om de tafel. Een prettige verkenning dus waarbij iedereen na afloop vol goede moed het februarizonnetje inging.

LEREN VAN VRIJWILLIGERSDIENST

Van betrokkenheid naar leren: een koersverandering - Sonja Richter

Vrijwilligersdiensten worden meestal als leer- en opleidingsdiensten opgezet. Het is de bedoeling dat de vrijwilligers vaardigheden aanleren en kennis verwerven om in een internationale geglobaliseerde wereldgemeenschap operationeel te kunnen zijn.

Dat 'leren' het uiteindelijk doel van vrijwilligersprogramma's is, is geen vanzelfsprekendheid. Een belangrijk kenmerk van vrijwilligersdienst is – en het woord 'dienst' geeft het al aan – de non-profit activiteit, waardoor de geschiedenis van vrijwilligerswerk in Duitsland wordt gekarakteriseerd. Dat de uitdaging van betrokkenheid met name bij ongekwalificeerde jongeren tot versterking van stereotypen over het gastland kan leiden, blijkt niet alleen uit de praktijkervaring, maar ook uit relevante onderzoeksresultaten. Toen de ontwikkelingsvrijwilligersdienst weltwärts 2007 nog onder het motto "Leren via actieve betrokkenheid" van start ging, bleef afkeuring – voornamelijk uit de gelederen van de postkoloniale critici – niet lang uit. Organisaties met jarenlange uitzendervaring hadden zich toen al gedistantieerd van het betrokkenheidsparadigma en hebben uiteindelijk ook bijgedragen aan de koersverandering van weltwärts in de richting van een leer- en opleidingsdienst.

Internationale vrijwilligersdiensten als leercentra – de theorie

Waarom vormen internationale vrijwilligersdiensten een kader waarin verschillende duurzame leerprocessen kunnen plaatsvinden? Het bijzondere concept van een vrijwilligersdienst waarin elementen van voorbereiding, uitzending en terugkeer voorkomen, combineert cognitieve en non-cognitieve leermogelijkheden. De vrijwilligers verwerven tijdens non-formele leerprocessen in het kader van de voorbereiding doelgericht kennis, vreemde taal/talen en kennis over het gastland en de werkzaamheden die moeten worden uitgevoerd. Tijdens de inzet zelf, moeten de vrijwilligers in staat zijn bepaalde activiteiten zelfstandig te verrichten. In het dagelijks leven hebben zij dan de mogelijkheid de vreemde taal te oefenen en zich in een omgeving met een andere cultuur te bewegen. In de praktijk kunnen vrijwilligers zelfdiscipline leren en verantwoordelijkheid nemen.

Een ander leerniveau biedt de pedagogische begeleiding, die in het ideale geval bestaat uit persoonlijke begeleiding en seminars, waarin de vrijwilligers in een non-formele leersituatie inhoudelijke en persoonlijkheid gebaseerde vaardigheden verwerven en verdiepen. Het sociaal-culturele verschil op de werkplek vormt een andere specifieke leeruitdaging. Niet uitsluitend, maar in het bijzonder tijdens internationale diensten kan dit verschil belangrijk voor individuele leerprocessen zijn: het omgaan met deze verschillen in het dagelijks leven maakt verandering van perspectief, inlevingsvermogen en oefenen van reflectieve vaardigheden mogelijk. Als laatste aspect moet de bijzondere verandering van levensomstandigheden worden genoemd, waarin veel vrijwilligers zich op het tijdstip van het vertrek bevinden. Veel deelnemers gaan vrijwilligerswerk doen na het eindexamen en voor ze aan een studie beginnen, na het behalen van het bachelor diploma en voor het begin van hun masterstudie of tijdens een fase van beroepsverandering. Vrijwilligers zijn tijdens deze perioden van hun leven bijzonder ontvankelijk voor nieuwe kennis, nieuwe vaardigheden en reflectie op eigen waarden en actiepatronen.

Ook voor de deelnemende personen en organisaties in het gastland kunnen vrijwilligersdiensten bijzondere leersituaties mogelijk maken. Het ontmoeten van en samenwerken met personen met een andere culturele achtergrond of de visies van vrijwilligers op de eigen werkzaamheden kan eveneens tot reflectie op eigen identiteit, eigen perspectief en mening over kwesties van partners in het gastland leiden.

Leertheoretisch komt leren tijdens een vrijwilligersdienst dus overeen met verschillende benaderingen: Het is een plek van informeel leren, waar de deelnemers over de geheel andere omgeving waarin zij actief zijn, onbewust kennis opdoen. Tegelijkertijd krijgen de vrijwilligers de kans in non-formele- dus doelgerichte, maar niet-schoolse – leerprocessen in het kader van de voorbereiding op de vrijwilligersdienst vaardigheden te verbeteren.

Foto: Tijdens tussenseminars, zoals hier in Nicaragua kijken de vrijwilligers ook op een speelse wijze terug op hun leerervaringen.

Foto: Jana Wiese (rechts) voormalige vrijwilligster bij EIRENE, vertelt over haar leerervaringen in Marokko tijdens een informatiebijeenkomst op haar oude school. Foto: Jana Wiese

Wat leren de vrijwilligers daadwerkelijk? De praktijk

Op grond van bevindingen van interdisciplinair onderzoek over het vrijwilligerswerk relevante onderwijsconcept Global Learning (Leren in de wereldwijde leergemeenschap) kan de gerechtvaardigde stelling worden geformuleerd dat vrijwilligersdiensten leerervaringen mogelijk maken die belangrijk zijn voor de ontwikkeling van individueel bewustzijn en handelingsbevoegdheid in de wereldwijd gekoppelde mondiale samenleving.

Maar hoe concreet blijkt het globale of interculturele leeraspect in de vrijwilligersdienst dat in de opzet van veel programma's is vastgelegd daadwerkelijk? Zijn de vrijwilligers na terugkeer open en tolerante mensen die uitsluitend Fair-Trade-koffie kopen? Hoe sterk is hun betrokkenheid na de vrijwilligersdienst? Over deze en andere vragen met betrekking tot de programmering wordt nu dikwijls met onvolledig wetenschappelijk gefundeerde achtergrondkennis gediscussieerd. Uit een serie programma gebaseerde evaluatiestudies moet blijken dat het desbetreffende programma voor vrijwilligerswerk met het doel "Leren" succesvol was. Het is echter wel problematisch dat deze kennis veelal is gebaseerd op uitspraken in kwantitatieve studies van de vrijwilligers zelf die door sociale wenselijkheid en de meegedeelde verwachtingen van de uitzendorganisatie zijn beïnvloed.

Leren tijdens de vrijwilligersdienst gebeurt echter ook op een onbewust niveau, dat niet in interviews of vragenlijsten kan worden bevraagd. In enkele kwalitatieve studies wordt toegelicht dat leerprocessen in de context van internationale vrijwilligersdiensten divers, complex en sterk aan individuele en organisatorische voorwaarden zijn verbonden. De voorbereiding verzwakt of verhoogt de verwachtingen van de vrijwilligers. Zij meten hieraan later hun 'succes' af. De eis aan vrijwilligers om op gebied van ontwikkelingsbeleid een meerwaarde toe te voegen, beïnvloedt individuele leerprocessen bijvoorbeeld zodanig dat op grond van voorgeprogrammeerde ervaringen van frustratie, stereotiepe opinies over het land van inzet worden versterkt. Over leerprocessen van deelnemende personen en organisaties in het gastland – hetzij in het Noorden of Zuiden van de wereld – bestaan zeer weinig bevindingen uit de praktijk. In evaluatiestudies wordt deze kwestie

slechts marginaal behandeld - een logisch gevolg van de programmaontwerpen die overwegend op het leren van de uitgezonden vrijwilligers zijn gericht. Hoe en of Global Learning als wederzijds leerproces kan worden vormgegeven, ligt nu overwegend in handen van uitzendorganisaties.

Met de ingetogen verwachting van het wederzijds leren daarentegen kunnen deelnemers van Global Learning profiteren. Interessant hierbij is dat de uitzending op zich in combinatie met het onderdeel voorbereiding vaak "slechts" de trigger voor diepgaande leerprocessen is. Een echte reflectie op de ervaringen, het overdenken van de eigen waarden en actiepatronen vindt dikwijls pas een poos na de dienst plaats en beïnvloedt niet zelden jarenlang de educatieve biografie van de persoon. Een langdurige pedagogische follow-up die de reflectievaardigheid van de vrijwilligers na terugkeer stimuleert en hen bij verdere inzet begeleidt, zou hier zinvol zijn.

Actuele uitdagingen

Om het risico van versterking van stereotypen en vooroordelen tegen te gaan, is een constante conceptuele ontwikkeling van methoden en inhouden van pedagogische begeleiding en van het aanbod na terugkeer inclusief een passende kwalificering van het pedagogische personeel noodzakelijk. Alleen zo kunnen de gewenste positieve effecten van Global Learning worden bereikt. De praktijk kan echter beide uitdagingen niet zonder passend (pedagogisch) onderzoek implementeren. Op de onderzoeksagenda zouden daarom op praktijk gefundeerde commentaren over leerprocessen in deze bijzondere leeromgeving moeten staan.

De auteur

Sonja Richter is wetenschappelijk medewerkster bij het Comenius-Instituut en uitgever van het wetenschappelijk georiënteerde vaktijdschrift *Voluntaris* – een tijdschrift voor vrijwilligersdiensten (www.voluntaris-zff.de). In deze bijdrage grijpt zij terug op onderzoeksresultaten in het kader van haar dissertatieproject "Globales Lernen im Freiwilligendienst?! Eine rekonstruktive-typologiserende Studie zur Qualität von Lernen im Kontext von Freiwilligendiensten im Globalen Süden ("Global Learning tijdens de vrijwilligersdienst?! Een reconstructief-typologiserende studie over de kwaliteit van leren in de context van vrijwilligerswerk in het Zuiden van de wereld") (werktitel) aan de Leuphana Universität Lüneburg. Contact: sonja.richter@uni.leuphana.de

EIRENE-nederland.org

**Doneer eenvoudig
online via onze
website.**

Scan de QR-code met je smartphone

Colofon

Vanuit een principe van actieve geweldloosheid ondersteunt EIRENE op het noordelijk en zuidelijk halfrond initiatieven, die zich voor geweldloze conflictoplossing en een duurzame en rechtvaardige ontwikkeling inzetten.

EIRENE Nederland is onderdeel van EIRENE Internationaal.

IBAN: NL29INGB0001856660
t.n.v. EIRENE Nederland te Bilthoven
(giften zijn aftrekbaar van de belasting)

Postadres: Schimmelpenninckkade 30
3813AE Amersfoort
Telefoon: 06 - 23 21 26 39
Email: info@eirene-nederland.org

Website: eirene-nederland.org
Facebook: facebook.com/EireneNL
Twitter: [@EireneNL](https://twitter.com/EireneNL)
You Tube: youtube.com/user/EireneNL

EIRENE-nieuws verschijnt 4x per jaar

Redactie: Leon Polman en Marieke Wegman
Lay-out: Egbert Scheffer (egbertegd.nl)

